

TORONTÁL

A BÁNSÁG MAGYAR POLITIKAI NAPILAPJA
Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda: Veliki
Beckerek, Obiljyeva ucca 1. Telefon: 281 és 21

KEDD, 1929 SZEPTEMBER 24
58. ÉVFOLYAM, 220. SZÁM

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. MARA JENŐ
Előfizetési árak: évente 300, félévre 150, negyed-
évre 75, havonta 25 dinár. Megjelenik délelőtti.

A Sluzbene Novine (Hivatalos Lap) hétfői számában megjelent a hadsereg szervezetről szóló új törvény.

Az Avala ügynökség jelenti, hogy a legfelsőbb törvényhozó tanács tegnapi ülésén befejezte az erdő törvényjavaslat részletes vitáját.

Az Avala jelenti Athénből: Az athéni békekongresszus rendezése mintegy száz előkelő külföldi politikus megjelenésére számít. Az október 6-ikán összeülő kongresszust a parlament nagytermében a miniszterelnök vagy a helyettese fogja megnyitni. Napirenden van a népek föderációja, a kötelező lefegyverzés, a Kellogg-paktum gyakorlati keresztülvitele és a kisebbségi kérdés.

Az Avala ügynökség jelenti Szófiából, hogy a macedón komité tagjaitól álló csoport megtámadta és összeszúrta Szadojevet, a Macedónia című lap szerkesztőjét.

Vasárnap a Noviszád közelében lévő Káty községben Kapetanov Gena kátyi földmives egyetlen készsúrással megölte Vaszity Jován kátyi cipészt, aki nemrégiben szabadult ki a fegyházból, ahol gyilkosságért három évet ült.

A budapesti Moravek cukrászdában történt halálos sebesülés ügyében megkezdett nyomozás során felmerült az a gyanu, hogy Götz István cukrászinas féltékenységből szándékosan lőtte agyon Moravek Irmát. Götz Istvánt egyelőre gondatlanságból okozott emberölés címén vették őrizetbe.

Varsóból jelentik: A lengyelországi Godingenben tizenöt diákleány tanítónőjük kíséretében motorcsónak kirándulásra indult és a tengeren nyomuk veszett. Az a vélemény, hogy valamennyien a tengerbe pusztultak.

Bakuból jelentik, hogy a Kaspi tavon viharba került egy vitorlás, felborult és valamennyi utasa a tengerbe veszett. A vitorlások tizenegy utas volt, köztük három gyermek.

TŐZSDE

Szeptember 19.

MA 100 DINÁR:

Budapest	9.98 pengő
Bécsben	12.44 silling
Berlinben	7.34 ar. márká
Prágában	59.29 cseh kor.
Zürichben	9.12 sv. frank
Triestben	33.65 lira

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.
Magyar Hírel 79.7, Olasz Bank 70.5, Nemzeti Bank 224, Pesti Hazai 200, Ganz-Danubius 98, Ganz-Villamos 64, Nasici 161, Délcukor 101.

Tíz százalékos kamattal ad hiteleket a kedvezményezett Agrárbank.

Beograd, szept. 24. A kedvezményezett Agrárbank, belső szervezetének kiépítése után most megkezdte a tényleges működésével kapcsolatos kérdések rendezését és tegnapi igazgatósági ülésén igen fontos kérdésben, a kölcsönök lebonyolításával és a kamattal meghatározásával foglalkozott. Az ülés úgy határozott, hogy

a földmivesszervezeteknek és szervezeteknek nyolc százalékos kamattal ad hiteleket,

amíg a földmivesszervezetek egyes tagjainak vagy más földmivéseknek

személyre szóló kölcsönt tíz százalékos kamattal engedélyez.

Hosszu lejáratu

jelzálogkölcsönöknél a kamatot kilenc százalékban állapította meg.

A kölcsön kérvényezésének módját a bank szabályzata alapján legközelebb fogja meghatározni.

Az erdő- és bányaiügyi miniszter volt helyettese és társai az államtanács fegyelmi bírósága előtt.

Megkezdtek a visszaélésekkel vádolt főtisztviselők ügyeinek a tárgyalását.

Beograd, szept. 24.

Az államtanács fegyelmi bírósága hétfőn kezdte meg az erdő- és bányaiügyi minisztériumban leleplezett és annak idején nagy port felvert visszaélések tárgyalását. A vád szerint

az erdő- és bányaiügyi minisztérium magas állású tisztviselői hosszú lejáratu szerződéseket kötöttek erdőkitermelési és bányaeértékesítő vállalatokkal és ezek megkötésénél szabálytalanságokat követtek el.

A visszaélések annak idején a nemzetgyűlést is foglalkoztatták és a parlament bizottságot küldött ki a

szervezetek felülvizsgálására. Radi-vojevity Lázár elnöklete alatt le is folytatták a vizsgálatot és az anyag most az államtanács fegyelmi bírósága elé került. A vádirat számos szabálytalansággal és visszaéléssel vádolja dr. Novák Luis volt helyettes minisztert, Sztamenkovity Miodrag volt erdő- és bányafőigazgatót, Ility Szlavoljub erdő- és bányaiügyi minisztériumi osztályfőnököt, Karap Karló volt szarajevói erdőigazgatót, dr. Milosevity Dimitrije szarajevói erdő- és bányaiigazgatósági referenset, Babin Radován szarajevói erdőfőfelügyelőt.

A hétfői nap a vádanyag ismertetésével telt el és a tárgyalást ma folytatják.

A zágrebi merénylet főtárgyalása.

Ozanic pincér azzal védekezik, hogy Grauer detektív üldözte.

Beograd, szept. 24.

A beogradi legfelsőbb állami bíróság hétfőn kezdte meg Ozanic Márkó zágrebi pincér bünpörének tárgyalását, aki 1928 december 24-én a zágrebi Korzó-kávéházban telefonhoz hívatta, majd politikai bosszúból lelőtte Grauer Alfréd belügyminisztériumi tisztviselőt, aki detektívszolgálatot teljesített a zágrebi rendőrségen.

Ozanic a vád szerint készült a merényletre, egy másik személlyel kihívatta a detektívet a kávéházból és alkalmas helyen többször feléje lőtt. Az egyik lövés talált és

a detektívet a mellén súlyosan megsebesítette.

Az ügyész az államvédelmi törvény első szakaszának 7-ik pontja

alapján kéri a vádlott szigorú megbüntetését.

Ozanic Márkó a tegnapi tárgyaláson tagadta, hogy előre készült volna a merényletre. A testvérét kereste a kávéházban, akitől pénzt akart kölcsönözni, hogy elutazzon Zágrebből, de Grauerrel találkozott, akivel rossz viszonyban élt és

hirtelen meggondolatlanságában cselekedett.

Grauer üldözte és miatta nem tudott elhelyezkedni.

Grauer Alfréd kihallgatásakor kijelentette, hogy

ő nem látta, hogy ki lőtt, de Ozanicra gyanakszik, aki többször megienyegette, hogy leszámol vele.

A tárgyalást délben félbeszakították és ma folytatják.

Megkezdődött a piroti konferencia.

Az SHS-bolgár delegáció első ülése.

Beograd, szept. 24.

Az Avala ügynökség jelenti Pirotról: A piroti városházán hétfőn délután négy órakor kezdtek meg az SHS-bolgár tárgyalásokat, amelyek nyolc óráig tartottak. Ülés után a két bizottság a következő komünikét adta ki:

— Ma délután négy órakor ült össze első ülésére az SHS-bolgár delegáció és a két elnök üdvözlő beszédének elhangzása után áttértek a keddi ülés napirendjének megállapítására. A megállapodás szerint a napirend első pontja a határon érvényes jogrendről szóló szabályrendelet végleges megszerkesztése.

Feloszlatták a cseh parlamentet.

Prága, szept. 24.

Massaryk köztársasági elnök hétfőn kelt kéziratával feloszlatta a parlament nyolcadik ülését és az új ülészek összehívását későbbi időpontra halasztotta, hogy alkalmas adjon a kormánypártoknak a megegyezésre irányuló tárgyalások nyugodt lefolytatására.

A bécsi kormány a válság békés megoldását reméli.

Steeruwitz kancellár lemondása küszöbön.

Bécs, szept. 24.

A bécsi kormány megkapta az alkotmány módosítására vonatkozó javaslatokat és bizik benne, hogy sikerül békés megoldást találnia. Beavatott helyen

bizonyosra veszik hogy a válságot kikerülik

és az alkotmánymódosítás nem fog nagyobb viharokat kiváltani.

Politikai körökben változatlanul tartja magát a hír, hogy Steeruwitz kancellár benyújtja állásáról a lemondását, mert nem érez elég erőt arra, hogy a válságos órákban felelősségteljes tisztét továbbra is betöltse.

Október 16-án nyílik meg a magyar nemzetgyűlés.

Budapest, szept. 24.

Mayer János földmivelésügyi miniszter október 15-ikére értekezletre hívta össze a kisgazda-párti képviselőket, amelyen a kisgazda-párt őszi és téli munkaprogramját beszélik meg. A magyar nemzetgyűlés október 16-ikán tartja megnyitó ülését és így a kisgazda-pártnak addigra tisztáznia kell álláspontját a politikai élet időszerű kérdéseiben.

Angliában beköszöntött a tél.

London, szept. 24. London környékén hetek óta abnormalis időjárás uralkodik. Anglia egyes vidékein olyan nagy a szárazság, amilyenre 1885 óta nem volt példa.

Északangliában napok óta óriási viharok dúlnak és Liverpoolból tegnap egyetlen hajó sem futhatott ki a tengerre. Anglia egyes részeiből fagyponnalatti hőmérsékletet jelentenek.

Vérnyomokat találtak egy lezuhant léggömbön.

Beograd, szept. 24. Az Avala ügynökség jelenti Ivanetzról, hogy

Kamenica és Curkovec között egy francia megfigyelő léggömb zuhant le, amelynek kosarában és a köteleken vérnyomokat fedeztek fel.

A mérőeszközök ötezer méter magasságot jeleztek, lezuhanáskor megrongálódtak és ennek köszönhető, hogy az elért magasságot

lerögzítették. A léggömb lezuhanása hírére gyülekedő parasztok

késekkel nekiestek a léggömbnek és felhasították a ballont,

amelyből nagy erővel tödült ki a gáz. A járási főszolgabíró intézkedése a léggömböt a lepoglavai ügyészségnek adták át. Megvizsgálására tegnap különleges bizottság utazott Lepoglavára és megállapította, hogy

a léggömbből értékes mérőeszközök tűntek el.

Meghiusultak az egyettközi bizottság székhelyének visszahelyezését célzó tárgyalások.

A bányási egyesületek kilépnek a beográdi futballszövetség kötelékéből?

Beckerek, szept. 24. Megírta a „Torontál”, hogy a beckereki sportegyesületek a Borac kezdeményezésére kísérletet tesznek a Vrsaca áthelyezett egyettközi bizottság székhelyének visszaszerzésére. A mozgalom kezdeményezői több ízben folytattak megbeszélést az érdekelt sportegyesületekkel és a tárgyalások során arra a megállapításra jutottak, hogy

a beckereki sportegyesületek nem hajlandók résztvenni a bányási egyettközi bizottsági székhely visszahelyezéseért indítandó mozgalomban

és megnyugszanak a beográdi labdarugó alszövetség azon határozatába, hogy a székhely Vrsacon legyen, mert az ottani vezetőségben több garanciát látnak arra nézve, hogy a fontos sportforum az eléje kerülő és döntésre váró kérdésekben a higgadt tárgyalások

ság álláspontjára helyezkedik. A tárgyalások ilyenformán meghiusultnak tekinthetők és valószínű, hogy a székhely kérdése jőidőre lekerült a szőnyegről.

A sportkörök érdeklődésének homlokterébe időközben újabb mozgalom került. Az Obility megkísérelte, hogy a

beográdi labdarugószövetség kebeléből átléphessen a szubotici alszövetségbe,

és ezzel kapcsolatosan felmerült a terv, hogy

az összes bányási egyesületek kilépjenek a beográdi alszövetség kötelékéből,

amelynek működésével már régóta elégedetlenek és csatlakozzanak a szubotici labdarugó alszövetséghez. Hir szerint az érdekelt bányási egyesületek a közeljövőben Kikindán megbeszélést tartanak és azon tárgyalják meg a megegyendő együttes lépéseket.

Zárlatot kértek a meggyilkolt Molnár Irma több milliós vagyonára.

Az örökség körüli harc újabb fejleményei

Beckerek, szept. 24. Megírta a Torontál, hogy a Konak határában meggyilkolt özvegy Molnár Sándorné született Preschl Irma vagyonáért újabb örökösök jelentkeztek, akik megfellebbezték a jársatomityi járásbírósg határozatát végzését. A jársatomityi királyi közjegyző a hagyatéki tárgyaláson Kardos Géza debreceni színházigazgatónak és három nővérenek ítélte oda a több milliós vagyont, míg most Molnár Sándor oldalági rokonai is részt kérnek a konaki, bókai és beográdi ingatlanokból. Molnár Sándor számtalan örökös közt

a legkomolyabb jogigénylő: Molnár Dezső Lajos kiskunfélegyházi városi tisztviselő és Molnár Tibor budapesti magántisztviselő,

akiknek megbízásából dr. Mijajev Luka a hagyatékátadó végzés meg-

fellebbezésén tulmenően még egy fontos lépést tett a vagyon átadásának megakadályozására,

zárlatot kért a birtokra és a hét beográdi házra.

Mijajev Luka dr. azzal indokolta a zárlat elrendelése iránti kérelmét, hogy az ügyben érdekelt Kardos-család máris megkezdte a követelések behajtását, sőt mi több

kísérletet tett a birtok átvételére, tárgyalásokat folytat a birtokra igényt tartó vevőkkel,

egyszóval úgy viselkedik, mint a vagyon tényleges birtokosa és miután az örökösök valamennyien külföldiek, nem látja képviseltjei, a kiskunfélegyházi és budapesti Molnár-család vagyoni érdekeinek biztosítottaságát és ezért az egész vitás sorsu vagyonra a zárlat elrendelését kéri.

Uj rendelet az utlevelek kiadásáról.

A délbányási és délbácskai járások utleveleit a beográdi főispáni hivatalban állítják ki. — A tengerentuli utleveleket a Bányáság egész területéről a beckereki főispáni hivataitól kell kérvényezni.

Beckerek, szept. 24.

Fontos tartalmu rendeletet adott ki Mátity Gyóka, a beográdi tartomány új főispánja. A rendelet a beckereki főispáni hivatal hatásköre felől intézkedik és részletes utasításokat tartalmaz az utlevélkiállítás tekintetében. A főispáni leirat szerint a felsőbányási és felsőbácskai városok és járások lakói részére továbbra is Beckereken állítanak ki európai államokba szóló utleveleket, a délbácskai és délbányási járások és Pancsevó város részére pedig a beográdi főispáni hivatalban adnak ki utleveleket. A rendelet alapján

a beckereki, novibecseji, jásatomityi, kikindai, novakanjizsai, szentai és sztáribecseji járás, valamint Beckerek, Kikinda, Szenta és Sztáranjizsa városok lakói továbbra is a beckereki főispáni hivataitól kérvényezhetik európai államokba szóló utlevelüket,

míg a pancsevói, kovacsicai, titeli és zsabalji járások, valamint Pancsevó város lakói kizárólag a beográdi főispáni hivatalhoz fordulhatnak utlevél kiállítására iránti kérvényükkel.

A tengerentuli utlevelek kiállításáról is intézkedik a főispáni rendelet és meghagyja, hogy

a Bányáság egész területéről és a tartomány bácskai részéről kérvényezett és tengerentulra szóló utleveleket a járások fekvésétől függetlenül Beckereken állítsák ki.

Külön rendelet szól a vendéglőnyitáshoz szükséges helyi és személyi engedélyekről, amelyek kiadása, úgy a bányási mint a bácskai járások és városok részére a beográdi főispáni hivatalban történik.

Az utlevelek és kocsmarendélyek kiadásáról szóló rendelet máris életbelépett.

Beckerek társadalmi az árvákért.

Az Árvaház-egyesület közgyűlése.

Beckerek, szept. 24.

A beckereki Árvaház-egyesület vasárnap délután tartotta idei rendezési közgyűlését Tolveth Oszkár elnöke alatt.

Tolveth elnök terjedelmes elnöki jelentésben beszámolt az árvaház nevelteinek taglétszámáról és

sajnálattal állapította meg, hogy a növendékek számát a mostoha gazdasági viszonyok miatt csökkenteni kellett.

A mai állomány 24 növendék és pedig 5 teljesen árva és 19 félárva. Az árvaház belső vezetésében az elmúlt évben jelentős változás következett be, amelyben az akkori főnök, Szvajits Mária Emilia nővér, Tóth Ladislav és Krosarovszky Klementina nővérek, akik magyar állampolgárok voltak, az anyaház intézkedése folytán megváltak a beckereki árvaházról és helyüket főnökni minőségben Fazekas Mária nővér és két nővértársa foglalta el. A nővérek távozásáról az Árvaház-egyesület vezetőségét idejében nem értesítették és így csak most tudja a vezetőség őszinte sajnálkozását és gondos, önfeláldozó munkásságukért köszönetét kifejezni. Hálásan emlékezik meg az elnöki beszámoló az árvaház jóttevőiről, akik számtalanszor siettek az egyesület segítségére és adományaikkal lehetővé tették a sok anyagi nehézséggel küzdő árvaház fentartását. Külön köszönetét fejezi ki a Mária Kongregáció tagjainak, akik különösen sokat fáradoztak az adományok gyűjtésén és elsősorban említi fel Kuszi Erzsébet lelkes tevékenységét.

A jelentés egyhangú elfogadása után dr. Mara Jenő pénztáros terjesztette elő a pénztári jelentést, a

legutóbbi közgyűlés óta vezetett számadásokat és a jövő évi költségvetést, melyet a közgyűlés jóváhagyott és elfogadott. Majd

áttertek az alapszabályok módosítására

és ennek megtörténtével kiegészítették a választmányt. Az elhunyt Steyer József és Pinkert József helyébe Bruneth Ferenc hitoktatót és Messinger Karolin nevelőintézet igazgatóját választották. Annak tudatában, hogy az árvaház érdekeit megkivánják az egyesület hölgytagjainak az eddiginél is nagyobb mértékű segítségét, elhatározták, hogy a választmányt kiegészítik a Mária Kongregáció öt, a Jótékony Nőegylet három és a német kulturszövetség női szakosztályának két tagjával és a személyek kiválasztását a nevezett egyesületekre bízták.

Két uccai szoba, előszoba, konyha, éléskamra, külön padlás stb. mellék-helyiségekből álló 1246

lakás kiadó
november hó elsejére
teljesen újonnan épült házban, Vatrogasna u. 4. sz. a. Bővebbet ugyanott Maczelka J. tulajdonosnál.

20⁰/o-os
koronabonokat
vesz a 1470
Pučka štedionica i založni zavod d. d.
Osijek, Desatičina ul. 27.

Zongoratanítás.
A bécsi akadémia módszere szerint oktát 1490
Kada Aranka Veliki Beckerek, Knez Miletina u. 5.

ALTERNÓ A legújabb slágerlemezek részletfizetésre

Szeptember 24. kedd. Rk.: Rupert. Prot.: Gellért. Gk. Teodora. Zsidó: Ab. 19. Napkelte 5:48, nyugta 17:55. A nap hossza 12:07 óra. Az év végéig még 98 nap.

A MAI NAP HIREI

A meteorológiai intézet jelenti: Változatlanul felhős, főleg éjjel igen hűvös, nyugtalan idő várható.

Kitüntetés. Ófelsége a király dr. Sztójakovity Bogdán volt becskerekai városi főjegyzőt, pancsevói rendőrfőkapitányt a Szent Száva-rend negyedik osztályu rendjével tüntette ki.

Uj főszolgabíró Sztáribecsejen. Beogradból jelentik: Ófelsége a király a belügyminiszter előterjesztésére Vukovity Radovánt, a fellebbviteli bíróság titkárat Sztáribecsejre főszolgabírónak nevezte ki.

Változás az alkalmazott-adó fizetése körül. A pénzügyi törvény rendelkezései értelmében október elsejével lényeges változás történik az alkalmazott-adó fizetése körül. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok, szövetkezetek, részvénytársaságok és azok a munkaadók, akiknek husznál több alkalmazottjuk van, mint eddig, ezután is készpénzben fizetik be az alkalmazotti adójukat. Azok ellenben, akiknek husznál kevesebb alkalmazottjuk van, adóbélyeggel rójják le az új adókönyvecskéikben az alkalmazotti adót. Az eddigi könyvecskéket október elsejével érvényüket veszítik és október elsején lép életbe az új rendszer is.

Nő léte megnősült: negyven-napi fogházat kapott érte. Londonból jelentik: Egy Mary Braun nevű hölgyet a bíróság negyven-napi fogházra ítélte, mert férfinak adta ki magát, sőt házasságot kötött egy nővel. Az elítélt védelmére azt hozta fel, hogy kizárólag az volt a célja, hogy magának a másik nő barátságát állandóan biztosítsa. Sem azelőtt, sem azután nem adta ki magát férfinak és azóta állandóan eltartotta állítólagos feleségét.

Románbánsági futbalcsapat Kikindán. Nagyszentmiklós futbalcsapata vasárnap Kikindán vendégszerepelt és az ottani Koszovóval mérkőzött. A románbánsági csapat 2:2 (1:1) eredménytelennel végzett.

Schäffer Mici gyilkosát Bécsbe szállították. A Schäffer Mici meggyilkolásával vádolt Bauer Gusztávot Berlinből Bécsbe szállították. A lajnzi gyilkosság vádiratát rövidesen elkészítik.

A zsidó hitközség tagjai ismétellen felhívatnak, hogy templomi ülőhelyeiket legkésőbb október 1-ig okvetlenül váltsák ki, mert azontúl az eddigi igénylők nem vehetők figyelembe.

Budapesti terménytőzsde.

Szeptember 23-iki zárlat.

Buza	októberi	21-88 (21-77)
	márciusi	24-31 (24-28)
	májusi	25— (—)
Tengeri	májusi	17-74 (18—)

Irányzat lanyha.

Csikágói terménytőzsde.

Szeptember 23-iki zárlat.

Buza	szeptemberi	128 ³ / ₄ (129 ¹ / ₄)
	decemberi	135 ¹ / ₂ (137 ¹ / ₄)
	márciusi	141 ¹ / ₈ (143 ¹ / ₄)
Tengeri	szeptemberi	97 ⁷ / ₈ (101 ¹ / ₈)
	decemberi	96 ¹ / ₈ (98—)
	májusi	100 ¹ / ₈ (102 ¹ / ₄)

Irányzat buzában és tengeriben lanyha.

Tűz. Hétfőn délután fél négy órakor a becskerekai munkásbiztosító pénztár mosókonyhájában az üstből kipattanó szikrától meggyulladt az ott felhalmozott hulladékpapír és a padlózat. A nagy füsttől megrémülő házmester tüzoltóságért telefonált, a tüzoltóság teljes készenléttel ki is vonult a tüzhöz, de már nem akadt munkája, mert a tüzet a házbéliek eloltották.

A Vad orchideák. (Sajtóbejelentés) Régotha nem játszottak olyan bájos környezetben lejátszódó, emellett azonban izgalmas filmet, mint a Vad orchideák, amelynek meséje San Franciskóban kezdődik egy hatalmas óceánjárón folytatódik és Jáva-szigetén, a trópusok világ e legfestőibb helyén fejeződik be. Egy öregedő, csak üzletének élő férj oldalán a legbájosabb asszony szerelmi regénye a film meséje. A drága asszonyka Saibdjah herceg karmai közé kerül és bármint retteg tőle, mégis hálójába esik, de rettegésteli perceibe beleszól a lelkiismeret szava, amely végül mégis csak visszatéríti az urához. A film meséje egy keleti pompával berendezett palotába is elvezet és mesésövésébe pompásan illeszkedik be egy izgalmas éjszakai tigrisvadászat. Ha a gyönyörű felvételekhez és a nem mindennapi meséhez hozzávesszük, hogy Greta Garbo, a filmvilág kedvence alakítja a női főszerepet, Lewis Stonéval és Nils Astherral, bizonyos, hogy a filmnek a becskerekai bemutatón is csak nagy sikere lehet. A Vad orchideákat ma, kedden és holnap, szerdán játssza az Orient mozi.

Reuma, kösvény gyógyításában csodás eredményeket ért el a becskerekai Paraffin-intézet (Lukénichudvar). Orvosi felügyelet. (415)

A kettős Elemir tengeri termése ötven-hetvenöt százalékos kárt szenvedett.

Nemacskielemir, szept. 24. A bánági Szrpszki- és Nemacski elemiren az idén szokatlanul tartós volt a szárazság és ennek következtében a tengeri elatnyult és igen gyenge termést adott. A két község lakossága ezért együttes beadványt intézett a becskerekai kataszteri igazgatósághoz és bizottság kiküldését kérte, hogy megállapítsa, milyen károkat szenvedett a szárazság következtében az elemiri gazdatársadalom. A bizottsági szemlét a napokban ejtették meg és ennek során megállapították, hogy

Szrpszkielemiren a szárazság következtében a termés hetvenöt százaléka, Nemacskielemiren pedig az ötven százaléka pusztult el.

A szakértői vélemény alapján Szrpszki- és Nemacskielemir közséje jelentős adókedvezményeket kérvényezett.

Megnyílik az első német osztály a vrsaci főgimnáziumban. Vrsacról jelentik: A vrsaci állami főgimnáziumnak az elmúlt 1928—1929-es tanévben csak szerb tannyelvű tagozata volt, mert a német tagozatba nem volt megfelelő számú jelentkező. Az idén 45 tanuló iratkozott be a vrsaci gimnázium német osztályába és így a mostani tanévben megnyílik az első párhuzamos német osztály.

Tizenkét csontvázat találtak egy ház építésénél. Alibunarról írják: Lackov Jován alibunári albiró házat épített a Kis uccában és a telek felásása közben a munkások 12 épségben maradt csontvázat találtak. A csontvázak arccal a föld felé fordulva feküdtek szorosan egymás mellett. Az a vélemény, hogy még a török hódoltság idejéből való temetkezési helyet fedtek fel. A csontvázakat az alibunári temetőbe vitték és ott földelték el.

Újjáépítik a vrsaci villanytelepet. Vrsacról jelentik: Kron Károly Vrsac város gépészmérnöke, a kereskedelemügyi minisztérium szakértője, Jovánovity Dragomir egyetemi tanárral átvizsgálta a városi villanytelepet és kidolgozta a reorganizáció részletes tervrajzát. A szakértői megállapítás alapján Vrsac város tanácsa elhatározta, hogy egy 500 lóerős Diesel-motor és néhány kisebb gép beszerzésére versenytárgyalást hirdet. A beérkező ajánlatok felett szeptember 26-ikán döntenek.

Uj zongorák bécsi és angol rendszerűek (használtak is) raktáron. **Hegedűk,** minden más hangszer, hurok stb. az iskolaszéznara **Lenhardt** hangszerkészítőnél. (671)

A tanulóifjúságnak harisnyák, szoklik, zsebkendők, fehérneműek, őszi szettelek stb. legelőnyösebben **Maksim Stein** üzletében szerezhetők be. Ön is tegyen próbavásárlást. (210)

Iskolaruhák, télikabátok, felöltők, rövid és városi bundák, női- és leánytélkabátok legolcsóbb beszerzési forrása Frank Lajos ruhaárúháza, Velikibecskereken. (1469)

Modern ember csak a nyakával telefonál. Londonból jelentik: Most nyílt meg az új technikai kiállítás. Imos csodálatos találmányt mutattak be ezen a kiállításon, de valamennyi közül a legérdekesebb egy új telefonkészülék. Ennek a telefonnak a lényege az, hogy nem reagál a levegőben mozgó hanghullámokra. Ennek következtében teljesen zöreijmentes és a beszélgetéseket semmiféle mellékzaj nem zavarja. Mint-hogy a készülék a hanghullámokkal szemben érzéketlen, a beszélő kagylót nem a száj elé kell tenni, hanem a nyakhoz kell szorítani. A hangszálak mechanikus rezgéseit veszi fel a mikrofon és ezt továbbítja azután a drót másik végére tökéletes hang formájában. Így tehát elég, ha valaki a telefonba sutog: a másik fél tökéletesen, erőteljesen hallja a hangját. Állítólag a közel jövőben már a forgalomba is kerülnek a sutogó telefonkészülékek.

3 szobás uccai lakás

mellékhelyiségekkel

kiadó

Petrogradska u. 42. 1513

Amikor még királyi asztalok csemegéje volt a „Tiszagyöngye“.

Emlékezés „Gyöngysziget“-re és Rohonczy Gidára, Becse híres gavallérjára.

Régi bánati emlékek, mint méhrajok, úgy zsonganak körülöttem, mesét mondvá, egy letűnt szép világról: a csodás „Gyöngyszigetről“ és a „Tiszagyöngyéről“.

Sokan emlékeznek még bizonyára Rohonczy Gedeonra, Törökbecse daliás képviselőjére. Ő volt akkor-tájt egyik legszebb férfi Közép-Európában, a legjobb táncos, korszolabajnok, a „Jégkirály“ felalálója. Híres, nevezetes volt a versenystállója, de még ennél is híresebb a kitűnő Rohonczy-dinnye. „Tiszagyöngynek“ kereszttel el Rohonczy Gida, a Turkesztánból hozott apró, zöldbélű, mézédés dinnyét. Nála természettték először nagyobb mennyiségben: 600 holdon egyvégből a paradicsomi „Gyöngyszigeten“.

Mikor a tündéri szépségű kecskeméti urileányt, Kreutzer Etelkát feleségül vette a régi Magyarország egyik legelegánsabb gavallérja, akivel Erzsébet királyné nyitotta meg valamikor az udvari bált, — akkor — mikor sok évi könyörgés után Lónyay Flóra, az első feleség beleegyezett a válásba és Gida az aranyszőke, leheletfinomságu Etelkát vezette oltárhoz, — már csak a „Gyöngysziget“ volt meg a nagy birtokból.

Mérhetetlen nagy volt a becei határ a múlt század elején. Egy Sisány nevű örmény uré az egész, kinek három híres szépségű lánya volt. Ez a három lány örökölte a birtokot. Mikor férjhezmentek három részre osztották az aranylázas földet. Huszárezred állomásozott akkortájt Becsén, melynek három legdélcegebb vitéze vette nőül a tündöklő Sisány-lányokat.

„Leiningen Westenburg“ grófja, a későbbi vértanu tábornok nyerte el Eliza kezét, — báró Urbán Iván, volt aradi főispán édesapja vette el a másodikikat és a harmadikat pedig Rohonczy Gedeon atyja bírta nőül. Csakhogy a nagy dáridók, mulatozások, aztán szerencsétlen esztendők, elvitték a földek nagyrészét.

Rohonczy Gida lába alatt is kezdett kicsuszni a föld. Gondolt egy nagyott és merészet, behozatta Turkesztánból az azóta annyira elterjedt, csodásjóságú dinnyefajokat. S azon a pár száz hold földön olyan gazdálkodást kezdett, amelynek párját talán a széles nagy világon sehohsem lehetett találni. A „Tiszagyöngye“, a „Cantalup“ és az „Ananasz“ dinnyén kívül, lehetetlen nagyságu duránci fajokat honosítottak meg. Ezenkívül sohse látott szépségű befötteket készítettek a gyöngyszigeti kastélyban.

ORIENT BIOSKOP

Jön!

Jön!

A macskaszem.
Lon Chaney.

Szept. 24-én, kedden, Szept. 25-én, szerdán, Szept. 28-án, csütörtökön 5, 7 és 9-kor.
Világlágerék slágerja! Világlágerék slágerja!

Vad orchideák.

Főszereplők: Greta Garbo, Lew. Stone és Nils Aster.

A svéd király udvaránál éppugy a ismerték és szerették, mint Vilmos császár asztalánál ezt a kis zöld-bélű, mézédés dinnyét, melyet a gourmandok csak ezüstkanállal esznek, lévén olyan bőlevű, hogy ahhoz késsel nyulni valóságos blaszfémia volna. Ott folyt a csomagolás reggeltől napestig a régi, belső Rohonczy-kastély hűs pinchehelyiségeiben.

A teljesen éretteket a becsei piacra dobták, mert azt nem lehetett elszállítani. Volt is ott olyan szüret minden évben dinnyében, mint az idén. Csakhogy akkor, 30 évvel ezelőtt 1 krajcár volt darabja és párja. Még egy nevezetessége volt akkorában: ötágu korona alatt „R“ betű minden dinnyére rá volt pecsételve. Ez volt a védjegye, hogy „valódi“ Rohonczy-dinnye.

De sok veszteségét a versenyistállónak meg a turfnak hozta helyre a kis „Tiszagyöngye“ és a többi termék is: a kitűnő dinnyepálinka, a csodás zamatu borok, amelyek mind a „Gyöngyszigetén“ termettek.

Aztán „last but not least“, ott nőtt fel a két legszebb gyöngye

a „Gyöngyszigetnek“,: Rohonczy Etelka és Rohonczy Marietta.

És a régi Magyarország híres gavallérja, egyik legszebb férfia, az akkori világ bravuros korcsolyabajnoka, akit ezer asszony szeretett, de egyik sem tudta lekötöni, az ezer-

egyediknek behódolt. Ő lett a leggyöngédebb férj, a legjobb apa a világon.

Nem tudom milyen kézen van most a „Gyöngysziget“, hogyan gazdálkodnak ottan, de a „Tiszagyöngyét“ itt természetik már ezrével Aradmegyében is. És így felidéződik önkéntelenül a multból Rohonczy Gedeon, aki megmutatta, hogy kitűnő gazda is tudott lenni, nemcsak nagyur, ha kellett.

Bodnár Zoltánné.

Felelős szerkesztő távol, a szerkesztésért felel: **Kelemen János.**

A legújabb lipesei és francia

szörme- és prémuidonságok

Pálmai István ^{megérkeztek} bőr- és szörmeárúkereskedésébe **V. Bečkerek,** ^{Vilzonov trg.} Ugyanott gyári lerakat a legjobb minőségű gép-, varró- és kötőszijakban, az összes méretek állandóan kaphatók. 1465

Szives tudomására hozzuk n. é. vevőközönségünknek, hogy az őszi szezonra megérkeztek a

kézimunkakülönlegességek

— és a legfinomabb minőségű —

kézimunkaanyagok.

Minden jobb gyártmány raktáron a legdusabb választékban.

Rövidáru rt. v. Bečkerek, Népbank-ház.

„Az arany kalapács-“hoz. 1448

Spitzer Zoltán

uj speciális szücs- és szörmeáruháza

Vel. Bečkerek

Vojvoda Mišića u. (a nagyhíd mellett).

Állandóan nagy választék az összes

szörmeáruhában

Szörmekabátok, gallérok, bélések a legújabb párisi divat szerint készülnek saját speciális szücs-műhelyemben. 1474

Átalakítási és javítási munkákat pontosan és szolid árak mellett végzek!

Egy kétszobás uccai

lakás

bérbeadó azonnalra.

Bővebbet a Chevrházban, Kneza 1507 Pavla ucca 14. sz.

Hizlásra való fiatal

mangalica sertések

eladók

Veliki Bečkerek, Aranjeva u. 5. (Amerika városrésze). 1513

Valódi Pollart-borotvák

(27. és 28. sz.)

1508

a legolcsóbb árban kaphatók a Bonyhádi-féle működőruddében, Veliki Bečkerek, Žitni trg.

PLEITZ FER. PÁL

KÖNYVNYOMDA

VELIKIBECSKEREK, OBILITYEVA (ZÁPOLYA) U. 5. SZ.

Nyomatványok a legmodernebb kivitelben - Lapkiadás - Nyomatványraktár - Vonalozó-intézet
Tömöntöde - Könyvkötészet
Ruggyantabélyegzőgyártás

Telefonszám
21

Alapított
1846